

PARATROOPER OD MONTAGUE

aneb Kolo do batohu

Ani pro moderní zvláštní složky není horské kolo naprostá novinka. Není sice dokladováno jeho užití příslušníky Delta po vzoru známé scény z kultovního filmu *Blackhawk Down*, ale některé zprávy hovoří o tom, že pár z členů britské 22. SAS si své soukromé bicykly vzalo s sebou na misi v první irácké válce. S jakým úspěchem a jestli byla tato kola vůbec využita při operacích v iráckém týlu, nejsou však bohužel žádné zprávy. Jak ale vše nasvědčuje, nový „taktický bajk“ od firmy Montague dává široké možnosti právě pro speciální účely.

BOJOVNÍCI NA KOLECH

Nový „zelený“ bicykl mě také inspiroval k pátrání po historii takových vojenských prostředků. Je jasné, že kolo v armádě není nic nového a podobné užití má překvapivě dlouhou tradici. Jen málokdo si ale asi dokáže představit, že první nasazení jakéhosi předchůdce jízdního kola (tzv. draisinu), nastalo prý již v polovině 19. století během britské koloniální kampaně

proti maorskému povstání na Novém Zélandu. Slavná je také úloha vojenských kol v průběhu takzvaného Blitzkriegu. Německá Wehrmacht zde nasadila s obrovským úspěchem své cyklistické jednotky proti Polsku, Belgii, Holandsku a Francii. Podle mnoha expertů to byly právě jednotky cyklistické pěchoty, které vedle tankových formací rozhodly o obrovském úspěchu - dokázaly dostatečně rychle zacetit vznikající

Když jsem před časem v zahraničním armádním časopise objevil zajímavý článek o novém horském kole US Army, ihned mě zaujal. Šlo o test tzv. paratrooperu. Jde o výsadkářské kolo firmy Montague, které v minulých letech prošlo náročnými vojenskými zkouškami a které je nyní široce zaváděno do mnohých součástí amerických ozbrojených sil. Odolné, neuvěřitelně skladné a navíc v military olivovém provedení. Dlouho jsem se pídil, kde bych takovou raritu mohl případně sehnat. Štěstí mi přálo až nedávno. Po upozornění mého známého jsem je objevil v smíchovském armyshooppu Mash.

TEXT: KAREL NOVOTNÝ
FOTO: QK A MATERIÁLY DAM

mezery mezi čelními pancéřovými klíny a pěšími divizemi druhého sledu. Rovněž nacistické tažení na východ by se neobešlo bez jízdních kol. A to nejen během horkého léta 1941, ale fotografie prý dokládají výskyt jízdních kol i u jednotek útočících v zimě na Moskvu!

COMMANDOS I VIET-CONG

Ale ani druhá strana se používání bicyklů nevyhýbala. Britská domoobrana v očekávání německé invaze roku 1940 spoléhala na rychlost přesunu omezených sil na místo vylodění. I legendární Commandos a Red Devils, tedy britští parašutisté, masivně používali jízdní kola. Právě ta hrála 6. června 1944 v Normandii svou historickou úlohu při obsazování předmostí a kontaktu s jednotkami vyloděnými na křídlech. Šlo zde o čas. O to, jak daleko se příslušníci invazních sil během dne D dostanou od vylodovací pláže a seskokových zón do hloubi Francie. I američtí výsadkáři v průběhu druhoválečného tažení velmi často používali speciální kola s možností složení. Ve stavech amerických výsadkových divizí bylo podle tabulek z roku 1944 po 81 jízdních kolech. Zajímavou historií má užití jízdních kol japonskou armádou při pověstném bleskovém tažení na jih roku 1941. Saigon, Indočína, Malajska, dobytí Singapuru, boje v Barmě, tam všude Japonci nasadili s velkým úspěchem své cyklistické jednotky. Koncem války dostala kola v Německu se vznikem Volkssturmu další specifickou úlohu – a to jakéhosi nouzového „bojového prostředku“. Sotva vycvičení muži ujžděli vstříc záplavě sovětských tanků na upraveném „Fahrradu“ se dvěma zavěšenými panzerfausty.

Ani po druhé světové válce v dalších konfliktech nezůstalo kolo stranou. Na masivní použití bicyklů Vieth-Minhem k zásobování jednotek

doplatili Francouzi u Dien-Bien-Phu a nakonec i Američané při své kampani ve Vietnamu. Neskutečným se nám může jevit údaj o tom, kolik materiálu vlastně může jízdní kolo v praxi uvést. Střízlivé odhady uvádějí, že vietnamští nosiči po pověstné Hoči-Mínově stezce dokázali terénem vodit jízdní kola naložená až 250 kg zásob!

Pak začala kola z výzbroje armád pomalu mizet. Ve větších počtech vydržela ve výzbroji patrně jen jediné armády. Švýcarské ozbrojené síly odjakživa při plánování obrany alpské země velmi spoléhaly na přísloušnou mobilitu svých cyklistických jednotek. Tamní armádní cyklisté již tradičně patří mezi nejelitnější složky armády a jejich intenzivní výcvik mnohdy připomíná trénink Lance Armstronga před Tour de France či Miguela Martinezze před mistrovstvím světa v cross-country. Na důmyslné nosiče armádních speciálů lze upevnit veškeré pěchotní zbraně, od kulometů přes minomety až k protitankovým raketám. Tito muži ovládají svá jízdní kola mistrovsky a pověstný je prý jejich bleskový přechod z jízdy do krytí vleže se střelbou automatickou puškou SIG v plné polní.

V blízké budoucnosti však kola z výzbroje nezmizí. Vojským cyklistům se nyní blýská na lepší časy a vojenské kolo znovu prožívá svou renesanci. Např. v USA je právě v běhu program masivního zavádění speciálního kola pro potřeby výsadkových a zvláštních jednotek.

STARONOVÝ BOJOVÝ PROSTŘEDEK

Taktické horské kolo „Paratrooper“ od společnosti Montague je odpovědí na nestandardní poptávku v US ozbrojených silách. V roce 2000 formuloval Pentagon specifikace pro nové

výsadkářské kolo – Tactical Mountain Bike. Projekt americké armády na novou alternativu malého laciného prostředku pro pozemní přepravu předcházely v druhé polovině devadesátých let intenzivní výzkumy. I přes obrovskou technologickou převahu amerických sil musely nejvyšší US armádní kruhy uznat, že mnohdy běžné prostředky založené na nejmodernější technologii zkrátka nedostačují. V extrémních situacích (jako se například o něco později ukázalo na počátku tažení v Afganistánu) museli příslušníci amerických jednotek při nestandardních operacích opustit tradiční dogma a využívat i alternativní místní zdroje. Mnohokrát pak byli nuceni (zvláště při speciálních akcích) k lokálním způsobům dopravy, které je vracely v čase o celá století zpět – tažným zvířatům. Muly a koně (tzn. tradiční dopravní prostředek v zaostalejších státech světa, kde se dnes nejčastěji vedou armádní operace) se však nesnadno kontrolují, snědí objemově nejméně

1) Praktičnost „výsadkářského kola“ je důvodem stále větší obliby a nebývalého zájmu. Složením lze dosáhnout kompaktních rozměrů – menších než metr x metr, takže jde nést ve větším batohu na zádech. Díky ojedinělé konstrukci a použití moderních materiálů jde o dobrý kompromis vysoké odolnosti s nevelkou hmotností. Celé kolo (na to co má vydržet...) váží jen překvapivých 14 kg.

2) Jízdní kolo není ve vojenské historii žádnou novinkou. Tento účelný prostředek slouží v armádách téměř jeden a půl století. Zvýšený náklad zbraní, munice a dalšího potřebného vybavení je možné nést jak na těle, tak na samotném bicyklu. Voják na kole má v terénu jen minimální rozlišovací znaky cíle (druhé nejmenší po jdoucí osobě). Nevelká zásahová plocha a rychlost pohybu navíc poměrně ztěžuje protivníkovi zásah při náhlém střetnutí.

TECHNICKÉ ÚDAJE

Barva:	kamuflážní zelená
Hmotnost:	14 kg
Rozměry složeného kola:	91,5x71x30,5 cm
Rám:	45,72 a 50,8 cm, přední část ze slitiny hliník 7005, zadní rám rám z vysoce pevné chrommolibdenové oceli
Přední vidlice:	odpružení RST 281
Převod:	Shimano Alivio, 24 rychlostí
Razení:	Shimano Deore, páčky EZ Fire Pls Shifters
Brzdy:	V-brzdy (přední koťoučová, zadní ráfková)
Kola:	průměr 66 cm
Pneumatiky:	4,95 cm, terénní vzorek
Dráty/ráfký:	nerezová ocel
Rídítka:	krátká rídítka ze slitiny Kalloy
Sedlo:	typ Velo, mikro nastavování, slitina
Pedály:	hliníkové, pro velké zatížení

Test armádního kola

■ I když obvykle nevěřím v bombastickou reklamu (zvláště pak americkou), tak jsem si nakonec běžel Paratroopera koupit. Říkal jsem si, že vojenské testy snad něco znamenají a za cenu, vůbec nepřevyšující běžný bicykl, budu mít alespoň něco stylového, velmi atypického a co hlavně, skladného.

■ Po pár dnech s tímto „výsadkářským kolem“ jsem byl z koupě čím dál nadšenější. Oproti stávajícímu kolu mě totiž čekaly jen **příjemné změny**. Dříve jsem měl horské kolo běžné v panelovém domě. Ve sklepech jsem se ho obával zanechat (vzhledem k ustavičnému vykrádání čehokoliv zde umístěného) a komorou jsem nedisponoval. Vzhledem k tomu, že se mi nevešlo do výtahu, musel jsem jej vždy namáhavě nosit tam a zpět po schodech do šestého patra. Další problém nastal doma, to nerudovské „Kam s ním...“. Moje horské kolo v malém bytě bez přehánění zabralo skoro celý jeden pokoj a pokud jsem zde něco chtěl vykonávat, musel jsem jej stále přesunovat tam a zpět. Máloco tak překáží a vyčnívá do všech stran. Když jsem pak chtěl s kolem cestovat někam dále za projíždkami přírodou, čekalo mě zdoluhavé a otravné upevňování na střešní nosič...

■ Dnes svého Paratroopera v mžiku sklopím a dám pohodlně do kufru (kde úplně zmizí a zvenku ani není vidět), v menším autě se mi pak vešel mezi sedadla. Doma pak složený bicykl (oproti tomu, co jsem zažil předtím), vůbec nepřekáží a **vejde se pod jednu postel**. I do malého výtahu se pak jde poměrně pohodlně vměstnat. **Montáž je pak skutečně blesková** – v tom výrobce skutečně nelže (počítám tak kolem 25 až 40 sekund – jak se to kdy povede...). V hospodě mi jej ve většině případů dovolí vzít složené úplně dovnitř a odložit někam do rohu – nejsem pak celou dobu nervózní a můžu si své pivko v klidu užít...

■ Mimochodem, když viděl jeden můj známý (vyhlášený odborník na horská kola) mého nezvyklého „zeleného miláčka“, typoval cenu (vzhledem k pečlivosti provedení a kvalitě osazené výbavy), na zhruba dvakrát takovou.

■ Co tedy říci více o Paratrooperu? Kde se s takovým kolem objevíte, všude budete budít zaslouženou pozornost. Zatím. Lze totiž očekávat, že jízda v takovém „army stylu“ asi totiž bude čím dál běžnějším jevem. Myslím, že Paratrooper může být **zajímavou volbou nejen pro vyznavače military**, ale i pro realizaci rozličných náročných outdoorových aktivit těch, kteří mají s rozměry svého kola problémy. Anebo je vidím jako velmi praktický (a nutno říci že stylový) doplněk „offroad“ automobilu. Může se zde hodit nejen jako vítaná „záložka“.

■ Speciál od Montague může být zajímavý i pro vysokohorskou turistiku a divoké svahové sjezdy – se složeným na zádech vystoupáte pohodlněji do nedostupnějších míst.

■ Více informací na www.armyshopmash.cz

poskytlo optimální řešení – zcela nově pojatý horský „bike“.

HORSKÉ KOLO DO VÁLKY

Výhody takového řešení celého problému byly od počátku jasné. Na takovém bicyklu, uzpůsobeném pro speciální účely by se novodobý voják mohl i s výstrojí pohybovat i v náročném terénu rychlostí výrazně větší než pěším způsobem a přitom s nepoměrně nižší vynaloženou energií. Bez motoru jedete tiše, což je možnost jak pro průzkum a získávání informací, tak pro prevenci případného vlastního napadení (nepřítel vás obvykle zaznamená až na

poslední chvíli). „Horák“ přitom pohodlně vjede i mimo obvyklé komunikace. Průchodnost kola i velmi hustým terémem (např. mezi stromy) je neporovnatelná i s těmi nejlepšími terénními vozidly a cross motocykly. V případě, že již nejde dál jet vůbec, jej pak hodíte na rameno a postupujete prostě dál a dál. S kolem tak můžete překonat prakticky jakoukoliv krajinu, včetně potoků a malých říček. Jede navíc „zadarmo“, u bicyklu ani není nutná prázdná logistická podpora. Nepotřebujete tedy žádné průběžné zásobování pohonnými hmotami jako u motorových prostředků (voják může v extrémní situaci žít po

1, 2, 3) Společnost Montague zavedla svůj přelomový systém FIT (Integrovaná skládací technologie – Folding Integrated Technology), která se jak předpokládají mnozí experti, stane trendem příští generace cyklistiky. Ke složení a rozložení Pa-

ratrooperu nepotřebujete žádné nástroje. Stačí pouze sejmut přední kolo, poté jen otočit páčkou na svrchní trubce rámu a jednoduše složit rám. Pohodlně se pak vejde dovnitř každého vozidla.

nějakou dobu nouzově i z místních zdrojů). Stranou nezůstává ani psychologický aspekt – pro morálku vojáka obloženého hmotnou výstrojí je vždy lepší volbou jízda na kole, než vyhlídka zdoluhavého a namáhavého pěšího přesunu. Údržba a ovládání kol je oproti jiné technice až triviálně jednoduchá. K užívání navíc není zapotřebí nějaká náročná speciální průprava – na kole umí prakticky každý už odmala. A na co vždy slyší vojenští ekonomové – při zavádění do armády nejsou zapotřebí nijak vysoké počáteční náklady, následující investice do takového způsobu přepravy vojáků jsou pak prakticky nulové (zvláště ve srovnání s jinou moderní vojenskou výzbrojí).

ARMÁDNÍ BICYKL MONTAGUE

Požadavky Pentagonu na zcela nový pozemní dopravní prostředek byly náročné. Úkolem bylo vyvinout nový mobilní prostředek, který by byl dostatečně robustní, aby mohl být shozen z letadla (v závěsu pod výsadařem) a odolný natolik, aby obstál i při hrubém bojovém zacházení, nepříznivým klimatickým vlivům a náročným

jízdě v nejtěžším terénu. A to s minimální údržbou. Nový bicykl měl také mít zvýšenou nosnost pro nadstandardní zátěž nezbytného materiálu. Konstrukce měla ale být co nejvíce jednoduchá. Celé kolo se navíc mělo dát bez použití jakýchkoliv nástrojů rychle rozložit a následovná montáž měla být jen dílem co nejkratšího okamžiku. Tento neobvyklý projekt následně dostala k vyřešení US agentura DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency – Agentura pro pokročilé výzkumné projekty ve věcech obrany). Jelikož DARPA rozpoznala důležitost skládací technologie pro vojenské účely, kontaktovala nakonec známou společnost Montague. Firma Montague, která je jedničkou v produkci výkonných a odolných kol, pro tyto účely vyvinula zcela nové horské kolo a roku 2002 mohly začít první pečlivé armádní testy. Kolo ve všech nelehkých zkouškách nakonec obstálo a Pentagon počal s plošnými nákupy.

Takzvaný Paratrooper je speciálně zkonstruován tak, aby překonal tíse a velkou rychlostí takřka jakýkoli terén, aniž by zanechával tepelnou stopu. Nádavkem k vysokému výkonu se kolo

překvapivě rychle demontuje a následně skládá bez použití jakýchkoli nástrojů. Otočením jedné páčky se Paratrooper dá zkompletovat za méně než třicet sekund do rozměrů méně než 1x1 metr, přičemž může být shozen z letadla, připevněn k boku LAV (Lehkého útočného vozidla – Light Assault Vehicle), nesen ve speciálním vaku na zádech, nebo uložen v omezených rozměrech takřka jakéhokoliv automobilového kufru. Jak naznačují stále větší objednávky US ozbrojených složek, původní záměr se bezpochyby vydařil.

4) Zavedení Paratrooperu předcházely náročné testy. Na takovém kole se voják může svižně přesunovat na klíčová místa, patrolovat či vykonávat průzkumné mise. Denní dosah „cyklobojovníka“ s materiálem může být poměrně snadno i přes 100 kilometrů. Průměrná rychlost v terénu, jak bylo při testech zjištěno, je kolem 16 km/hod. Pro specifické vlastnosti „výsadačského kola“ firmy Montague a vzhledem k jeho prapůvodnímu účelu se také dá jistě v brzké době očekávat i zájem českých armádních složek.

5) Takzvané „výsadačské kolo“ nyní zavádějí jak mnohé výsadačské jednotky, tak i četné hlídkové útvary, kterým se razantně zvýšil rádius reálného dosahu. Kolo také široce zavádí Národní garda, která je podle zpráv využívá

zvláště ke strážní činnosti kolem strategických základů. Paratrooperi nyní již s velkým úspěchem slouží v současném Afganistánu, kde je v rámci operace Enduring Freedom využívají příslušníci zvláštních sil v místech, kde jsou velké rozlohy kombinovány s velmi obtížným terénem.

6) Na základě zadání Pentagonu na nový Tactical Mountain Bike vznikl velmi neobvyklý produkt, který je odborníky považován za nejlepší skládací kolo současnosti. Donedávna si nebylo možné vojenské kolo zakoupit mimo oblast určenou DARPOu. Avšak díky stále větší poptávce mnoha civilistů došlo nakonec ke změně. Společnost Montague po dohodě s US vojenskými kruhy Paratroopera nyní uvolňuje i pro soukromý sektor.

Patentovaná technologie použitá u Paratrooperu je kompromisem jednoduchosti a spolehlivosti. Na rozdíl od jiných skládacích kol se zde neviklají čepy a žádná z hlavních trubek rámu není přetátá v půli. Systém, kterým se otáčí okolo sedadlové trubice, navíc se každých okolností zachovává pevnost tradiční geometrie kola. Uzamykací systém disponuje i speciální bezpečnostní pojistkou – když zapomenete zajistit (sklopit) páčku pro rychlé rozkládání, tato pojistka zabráňuje tomu, aby se rám samovolně složil.